

MAI PRESUS DE CUVINTE

*Cel mai important dar pe
care-l putem face altora este
un bun exemplu (Thomas
Morell)*

90 de ani! O vârstă venerabilă. O operă memorabilă.

O viață intensă, împărțită între aula universitară și cărțile de pe masa de lucru. O personalitate de largă anvergură, un nume de notorietate, cunoscut și recunoscut al elitei noastre academice. Dar, mai presus de toate, un OM. Un om de o mare discreție, pe care îl poți doar întrezări sau intui.

Viața mi-a oferit privilegiul să-i fiu în prejmă în câteva rânduri și să-l văd și într-o altă lumină decât cea a „reflectoarelor”. Ceea ce m-a impresionat de la început a fost **eleganța**. Eleganța limbajului, eleganța gestului și a faptei.

Mai întâi *l-am văzut* pe **omul de știință** Ștefan MUNTEANU. Se întâmpla la un simpozion, la Baia-Mare, pe la sfârșitul anilor '60. Un foarte tânăr universitar (local) și-a „permis” unele observații la comunicarea Domniei Sale. Intervenția a iscat discuții, opinii divergente; lucrurile trebuiau lămurite. Urmarea? Studiul cu pricina a fost publicat cu modificările de rigoare și cu mulțumiri aduse „confratelui” Gheorghe Radu. Un gest elegant, care înseamnă enorm pentru cineva la început de drum. O probă elocventă despre ceea ce presupune a fi un om de știință adevărat: deschidere la opiniile celorlalți, probitate profesională și morală, altruism. La urma urmei, o lecție de viață.

L-am văzut apoi pe **profesorul universitar** Ștefan MUNTEANU. În cabinetul său de la facultate. Nu mă cunoștea personal. Când am intrat, și-a dat imediat seama că eram teribil de intimidată. S-a ridicat, s-a dus la cuier și și-a pus vestonul, apoi mi s-a prezentat simplu; s-a așezat după ce m-am instalat eu. Tot acest mic ritual al bunelor maniere m-a făcut dintr-odată să mă simt în largul meu. Atenția cu care m-a ascultat, soluțiile pe care mi le-a sugerat m-au făcut să ies din cabinet plină de încredere, mai sigură de mine, mai importantă chiar. Să te faci cineva să crești în proprii ochi, vi se pare puțin lucru? Un alt exemplu personal, o altă lecție de viață.

Pe **omul** Ștefan MUNTEANU l-am *întrezărit* mai târziu, după ce am cunoscut-o pe Doamna Livia. Am admirat-o din prima clipă și pentru mine a fost și a rămas imaginea vie a ceea ce înseamnă o „Mare Doamnă”. Alură elegantă, spirit ascuțit și deschis, plină de solitudine, o simți înconjurată de „energie pozitivă” (eu îi ziceam „armonie și iubire”) care îți dă o extraordinară stare de bine. Din clipa aceea i-am văzut mereu împreună, într-o comuniune spirituală atât de încheată, încât nu mi-i mai pot reprezenta separat. M-am simțit onorată să le calc pragul și să le câștig, în timp, prietenia.

În ambianța prietenoasă din jurul unei căni de ceai, Ștefan MUNTEANU este el însuși. L-am văzut destins și senin, dar și mâhnit sau indignat, pentru că e genul de om care pune totul la suflet. Cel mai tare a suferit în perioada aceea aberantă de după '80, când învățământul universitar a fost supus unor opresiuni la limita suportabilului. Nu putea accepta ideea reducerii de personal în cadrul catedrei pe care o conducea. Gândul la persoanele care ar fi putut fi afectate și situația care i se părea fără ieșire i-au creat probleme reale de sănătate. Doamna Livia s-a gândit că o ședere într-un loc cât mai depărtat și izolat i-ar face bine. Stațiunea Izvoare s-a dovedit a fi alegerea potrivită.

Ștefan MUNTEANU este cetățean prin formație și viață îndelungată în mari orașe, dar în adâncul ființei sălășluiește freacă de codru și dorul de pământul de acasă.

Maramureșul îi plăcea; s-a bucurat să-l revadă. Nu cu mult timp înainte, au acceptat să ne fie oaspeți la un Crăciun, pe care l-am petrecut pe valea Izei, în inima Maramureșului istoric, unde tradițiile erau încă nealterate și porțile de lemn la locul lor. De cum am intrat pe Gutin, domnul profesor s-a învăluit în tăcere. Intrase într-un *timp al trăirii* în care cuvintele trebuiau să tacă. Doamna ne-a spus că l-a prins vraja locului. Și așa a fost, pentru că am citit pe fața lui bucuria intensă cu care a trăit fiecare clipă, evlavie cu care a primit *corinzile* din bătrâni. Asculta cu nesățu poveștile sătenilor veniți *a corinda* . Poveștile, de fapt, el *le pornea* , cu câte o întrebare, cu câte o nedumerire, presărate la răstimpuri.

Am învățat atunci ce mare artă e să știi să ascuți și să-i faci pe oameni să se simtă interesați. Poți afla tot ce dorești și le câștigi prețuirea necondiționată.

Totul părea minunat. Și totuși...uneori, o umbră îi întuneca figura, privirea îi devenea nostalgică și depărtată. Aveam să aflăm de ce, pe drumul de întoarcere. Trecând pe lângă bornele de pe granița cu Ucraina Subcarpatică, emoția domnului profesor a fost atât de puternică, încât s-a transformat în lacrimă. Într-un târziu a pomenit, în cuvinte puține, despre Plaiul Cosminului, Cernăuți, Bucovina de Nord. Atunci am înțeles ce tânguire purta Domnia Sa în suflet. Atunci ni s-a dezvăluit așa cum îl

intuiam și-l îndrăgeam noi: sensibil și vulnerabil, o latură pe care se străduia constant s-o țină ferită vederii.

Ceea ce pot spune cu certitudine este faptul că sobrietatea pe care, din grabă sau neatenție, unii ar putea-o lua drept „morgă academică”, nu este decât platoșa în care și-a înveșmântat sensibilitatea. Această atitudine a sfârșit prin a face parte din ființa sa, căci a fost clădită pe îndelete, în tăcere, din suferința nemărturisită a dezrădăcinării. Rezerva Domniei Sale nu e deloc distanțare sau detașare de semeni, din cine știe ce „orgolii”, ci, pur și simplu, e vorba de pudoare, de aceea pudoare (excesivă) a sentimentelor pe care o poartă adânc în ei oamenii aleși, născuți pe tărâmul fabulos al nordului de țară (mă refer la Maramureș și la Bucovina).

Și mai pot spune că bunul exemplu și amintirile frumoase pe care ni le-a dăruit, tot *operă memorabilă* se cheamă, căci ne-au îmbogățit spiritul și ne-au înnobilat sufletul.

La zi aniversară, vă aduc în dar cuvinte din alt timp, cuvinte cu care maramureșenii (de pe Iza) răspundeau la salutările pe care le transmiteați prin noi: ***Mulțumim frumos. Tare de omenie-i domnu' profesor! Dumnezeu să-l țină sănătos!*** Așa să fie!

Cu profunde sentimente de recunoștință și caldă prețuire,

Draga RADU